

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки
кафедра суспільно-гуманітарних наук

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП

д.н. держ. упр., доц. Ганна ОРТИНА

« 31 » 08 2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав.кафедри суспільно-гуманітарних наук

к.філол.н.доц. Оксана МАКСИМЕЦЬ

« 31 » 08 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

з дисципліни **«Психологія управління та конфліктологія»** (обов'язкова)

форма навчання денна

Кількість кредитів 5

Змістових модулів (підсумкових модульних контролів) – 2

СРС 96 годин

Форма контролю – диференційований залік

Загальна кількість годин – 150 годин

2020-2021 н.р.

«Психологія управління та конфліктологія». Силабус - для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» - Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2020. – 12 с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти – силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 16 с. та Програми навчальної дисципліни «Психологія управління та конфліктологія» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр». – Мелітополь 2020. – 13 с.

Розробник(и): Лариса ЄРЕМЕНКО, к.психол.н., ст. викладач

Рецензент: Олена ІСАКОВА, к.ф.н., доцент

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Суспільно-гуманітарні науки»

Протокол № 1 від «02» вересня 2020 року

Завідувач кафедри «Суспільно-гуманітарні науки»

к.філол.н, доцент Оксана МАКСИМЕЦЬ

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за ОПП «Публічне управління та адміністрування».

Протокол № 2 від 23.09. 2020 року

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. Анотація курсу та Веб-сайт його розміщення

Особистісний чинник є тою психологічною компонентою, що вносить індивідуальне забарвлення у діяльність. Зміни в управлінні обумовили зміни нормативних вимог до керівників, до їх технічної компетентності, здатності орієнтуватися у зростаючих інформаційних потоках, вміння використовувати засоби ділового спілкування, створювати працездатні колективи з людей, що дотримуються різних принципів і цінностей. Керівник став розглядатися як особистість, яка повинна впливати на ефективність використання всіх природних і суспільних ресурсів, здійснювати перспективне і поточне планування, підвищувати культуру праці, регулювати взаємовідносини в колективі та багато іншого.

Важливою характеристикою особистості майбутнього фахівця, крім, звичайно, професійної компетентності, загального інтелекту є володіння конфліктологічною культурою як складовою психологічної та професійної культури. Проблема формування конфліктологічної культури молодого покоління потребує особливої уваги, оскільки сучасне суспільство характеризується зростаючим рівнем конкурентності, безперервними і стрімкими соціальними змінами і перетвореннями, що призводить до збільшення кількості соціальних конфліктів. Визнання конфлікту неминучим явищем повсякденного життя актуалізує проблему розвитку конкретних норм і правил поведінки у конфліктних ситуаціях, а також індивідуально-особистісних якостей, які сприяють конструктивному вирішенню суспільних проблем.

В означеному контексті суттєво підвищується роль навчальної дисципліни «Психологія управління та конфліктологія». Сучасний етап державотворення стимулює вплив окремої людини та групи на процес управління і вплив управлінських відносин на психологію окремої людини чи групи. У зв'язку з цим актуалізується проблема формування у керівників вміння орієнтуватися в психології людей. Дане вміння розцінюється як один з найважливіших показників професіоналізму керівника нового покоління.

<http://op.tsatu.edu.ua/my/index.php?lang=uk> (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)

Веб-сайт курсу

2. Мета викладання дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія управління та конфліктологія» покликана допомогти студенту досягнути розуміння сутності психології управління як науки, котра вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, роль психологічних чинників в управлінні, психологічні механізми прийняття рішень, методи ефективного ділового спілкування, групову динаміку та психологію формування організаційних структур й кадрової політики. Метою конфліктології є формування у студентів уявлення про теоретичні основи та закономірності функціонування конфліктологічної науки, вивчення її специфіки; розкриття принципів пізнання конфліктів, причин виникнення, етапів протікання і визначення способів їх завершення; набуття знань у дослідженні конфліктів у різних сферах життєдіяльності людей; вміння формувати механізми та технології їх врегулювання та розв'язання і своєчасного попередження; здатність прогнозувати розвиток соціальних конфліктів. У процесі вивчення дисципліни студенти мають усвідомити психологічні аспекти прийняття управлінських рішень, здійснити аналіз структури і факторів мотивації особистості, рефлексувати переваги і недоліки різних стилів управління, опанувати знання основних груп маніпулятивних технологій, уміння використовувати психологічний інструментарій при доборі кадрів.

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія управління та конфліктологія» є сприяти формуванню знань і вмінь:

- Володіти системою знань, що стосуються феномену, загальних засад, методології, структури, функцій, історії розвитку та провідних сучасних тенденцій психології управління. Проводити порівняльний аналіз основних управлінських культур.

- Розуміти теорії особистості та їх використання в управлінській практиці. Розкривати індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості та особливості особистості управління.

- Проводити аналіз сучасних теорій мотивації. Розкривати основні етапи розвитку мотиваційної сфери людини та психологічні вимоги до організації стимулювання.

- Розкривати соціально-психологічні особливості управління, психології управлінської діяльності, психологічних особливостей особистості управління та стилів його взаємодії з підлеглими.

- Розуміти специфіку формування команди з працівників організації шляхом професійного відбору, розробки ефективної системи мотивування праці та створення позитивного психологічного мікроклімату в колективі.

- Розуміти психологічну сутність соціальної організації. Володіти методиками вивчення міжособистісних стосунків, групової сумісності й згуртованості, морально-психологічного клімату.

- Усвідомлювати психологічні аспекти та вимоги до прийняття управлінських рішень. Володіти схемою процесу прийняття рішень та їх ефективної реалізації.

- Оволодіти механізмами створення іміджу особистості керівника / організації. Знати основні носії та необхідні умови іміджу керівника / організації.

- Опанувати фундаментальні теоретичні засади конфліктології.

- Формувати сучасні наукові уявлення про природу, функції, структуру та динаміку конфліктів;

- Ознайомленню здобувачів вищої освіти з основними видами та методами дослідження конфліктів.

- Формувати розуміння ролі й місця конфліктології в системі професійної підготовки фахівця.

- Ознайомленню з теоретичними розробками й практичними методами, практикою використання положень конфліктології в управлінській діяльності.

- Формувати вміння виявляти причини виникнення конфліктів, визначати ознаки їх прояву, спрямованість і межі поширення.

- Засвоїти моделі поведінки у конфлікті, правила організації безконфліктної взаємодії, врегулювання та розв'язання конфліктів.

- Ознайомленню з основними стратегіями, тактиками і технологіями розв'язання конфліктів.

- Опанувати психологічні прийоми виходу з конфліктних ситуацій.

- Здійснювати планування та психологічну корекцію соціальних взаємин у різноманітних трудових колективах. Прогнозувати та впливати психологічними методами на поведінку суб'єктів соціально-економічних взаємин.

4. Вивчення курсу «Психологія управління та конфліктологія» передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей:

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК4. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК8. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

ЗК11. Здатність до раціональної критики та самокритики, конструктивної реакції на зауваження.

Спеціальні:

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Результати навчання

РН01 Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН08 Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН10 Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН13 Розробляти та реалізовувати заходи щодо адаптації та впровадження кращих вітчизняних та зарубіжних практик діяльності органів публічного управління та організацій.

РН14 Демонструвати розуміння та сприйняття етичних правил поведінки в системі публічного управління.

5. Пререквізити

Дисципліни, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння дисципліни «Психологія управління та конфліктологія»:

Психологія, Філософія, Правознавство, Історія, Соціологія, Культурологія

6. Постреквізити

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, які здобуваються по завершенню вивчення дисципліни «Психологія управління та конфліктологія»:

Організаційно-управлінська конфліктологія та медіація, PR-технології

7. Інформація про викладача

Викладач (-і) Єременко Лариса В'ячеславівна, к.психол.н., ст.викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук;

<http://www.tsatu.edu.ua/shn/people/jeremenko-larysa-vjacheslavivna/>

E-mail викладача larysa.yeremenko@tsatu.edu.ua

8. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лк.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. Психологія управлінської діяльності						
1	Лекція 1	Психологія управління як галузь психологічної науки.	2			---
	Практичне заняття 1	Поняття дисципліни «Психологія управління», її генеза і розвиток.		2		2
	Практичне заняття 2	Методи вивчення особистості і групи в психології управління.		2		2
	Самостійна робота 1	Поняття дисципліни «Психологія управління», її генеза і розвиток.			6	3
2	Лекція 2	Особистість в системі управління.	2			---
	Практичне заняття 3	Темперамент і характер працівників та індивідуальний кадровий підхід керівника.		2		2
	Самостійна робота 2	Психологічні засади основних принципів управління.			6	3
3	Лекція 3	Психологія керівництва і лідерства.	2			---
	Практичне заняття 4	Лідерство в системі управління.		2		2
	Практичне заняття 5	Стили управління в організації.		2		2
	Самостійна робота 3	Психологія керівництва і лідерства.			6	3
4	Лекція 4	Психологія формування та розвитку професійних груп.	2			---
	Практичне заняття 6	Група, колектив і команда в організації.		2		2
	Самостійна робота 4	Організація як об'єкт управління			6	3
5	Лекція 5	Мотивація діяльності в системі управління.	2			---
	Практичне заняття 7	Психологічні аспекти мотивації в управлінні.		2		2
	Практичне заняття 8	Самотивування та самоконтроль керівника.		2		3
	Самостійна робота 5	Психологічні аспекти мотивації в управлінні.			6	4

6	Лекція 6	Психологічні аспекти ухвалення управлінського рішення.	2			---
	Практичне заняття 9	Міжособистісні комунікації в організації.		2		3
	Самостійна робота 6	Психологія ухвалення управлінських рішень.			6	4
7-8	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1			14	---
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1				10
Всього за змістовий модуль 1			12	18	50	50
Змістовий модуль 2. Загальна теорія та психологія конфлікту						
9	Лекція 7	Поняття про конфлікт. Рівні проявів і типологія конфліктів.	2			---
	Практичне заняття 10	Передумови формування конфліктологічної думки. Конфліктологія – інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.		2		3
	Практичне заняття 11	Рівні проявів і типологія конфліктів. Фактори і причини виникнення конфліктів.		2		3
	Самостійна робота 7	Історія виникнення конфліктології та еволюція поглядів			6	4
10	Лекція 8	Аналіз структурних елементів конфлікту	2			---
	Практичне заняття 12	Аналіз структурних елементів конфлікту.		2		3
	Самостійна робота 8	Вступ до конфліктології			6	4
11	Лекція 9	Динаміка конфліктів.	2			---
	Практичне заняття 13	Динаміка конфліктів		2		3
	Практичне заняття 14	Методи дослідження конфліктів та конфліктної поведінки їх учасників.		2		2
	Самостійна робота 9	Методи конфліктології			6	4
12	Лекція 10	Особистість і конфлікт.	2			---
	Практичне заняття 15	Особистість і конфлікт. Конфлікти у міжособистісних відношеннях.		2		2
	Самостійна робота	Характеристика конфлікту як соціального явища			6	4

	10					
13	Лекція 11	Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері.	2			---
	Практичне заняття 16	Соціально-психологічні конфлікти в організаціях.		2		2
	Практичне заняття 17	Технологія прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів. Конструктивне вирішення конфліктів.				2
	Самостійна робота 11	Теорії механізмів виникнення конфліктів			6	4
14-15	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2			16	---
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2				10
Всього за змістовий модуль 2			10	14	46	50
Всього з навчальної дисципліни			22	32	96	100

9. Методи та форми навчання

Підготовка здобувачів вищої освіти з дисципліни «Психологія управління» потребує використання активних форм навчання. Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, практичні заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція – бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти, завдяки чому лектор може оперативним чином вносити корективи у викладання лекції. У свою чергу, здобувачі вищої освіти мають можливість обмірковувати поставлені запитання, дійти самостійно до певних висновків і узагальнень. Лекція-візуалізація являє собою візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки (відео-лекція). Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування візуальних матеріалів, що переглядають.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах, дискусія і мозкова атака. Навчальна дискусія застосовується для закріплення знань, які були отримані на лекції, для придбання нових позицій, поглядів, переконань, підвищення інтересу до питань, які розглядалися, посилення мотивації тощо. Дискусія дозволяє визначити власну позицію, встановити різноманітні підходи, точок зору в результаті обміну ними, підвести до багатостороннього бачення предмету дискусії. Робота в малих групах сприяє структуруванню лекційного матеріалу, активізації пізнавальної діяльності, розвитку вміння роботи в колективі тощо. Мозкова атака. Суть цього методу полягає в тому, що для обговорення конкретної проблеми збирається група здобувачів вищої освіти, котра ділиться на дві підгрупи: генератори ідей і критики. Генератори ідей висловлюють всі ідеї з вирішення даної проблеми, які тільки спадають на думку. Здобувачі вищої освіти працюють з інформацією, зокрема з використанням мережі Інтернет, виконують усні та письмові відповіді, виступають з

доповідями і презентаціями, підготовленими ними як груповими та/або індивідуальними проектами. Виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання. Виступ-інформування за темами практичних занять

10. Політика курсу

Під час практичних занять створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок.

На заняттях дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного, обов'язково вимкнути звук гаджетів.

На заняттях вітаються прояви креативності та індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти.

При оцінюванні враховується активність і відвідуваність занять.

Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачам за індивідуальним графіком навчання.

Всі види робіт необхідно виконувати в оговорені строки.

Пропущені заняття відпрацьовуються протягом 2 тижнів на кафедрі в часи консультацій викладача.

При виконанні всіх завдань і видів контролю курсу слід дотримуватись академічної доброчесності.

Питання щодо курсу можна задати викладачу через мережу Facebook або E-mail.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік навчального процесу.

11. Форма контролю знань

Поточний контроль успішності здобувачів ВО проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу робочої програми навчальної дисципліни.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, читання тексту, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); презентація СРС; тестовий контроль; проблемні ситуації тощо.

Підсумковий контроль (зокрема модульний) – контроль навчальних досягнень здобувачів ВО з метою оцінювання якості засвоєння ними програми навчальної дисципліни в цілому або окремого змістового модуля. Формою може бути контрольна робота, тестування (тестування на паперовому носії із ручною перевіркою, тестування з використанням комп'ютерної техніки). Основні вимоги до контролю знань наведені у Положенні про оцінювання знань здобувачів ВО ТДАТУ.

12. Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання компетенцій студентів повинна бути стимулюючою, заохочувальною, максимально об'єктивною, простою з чіткими критеріями оцінювання і легко запам'ятовуватись студентами і викладачами.

Система оцінювання компетенцій студентів на заліках або іспитах є універсальною.

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення дисципліни.

Щотижнево – бали за роботу на практичних заняттях; в межах кожної теми – бали за самостійну роботу; по завершенню змістового модуля – бали за ПМК; по завершенню семестру – підсумкові бали, у вигляді диференційованого заліку. Результати поточного та підсумково-модульного контролю формують узагальнену оцінку в балах за накопичувальним принципом.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань студентів ТДАТУ» за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Бандурка А. М. Психологія управління / Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянська Е. В. – Харків, 1998.
2. Євтушенко О. Н. Психологія управління : [науково-методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Психологія управління»] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. – 64 с.
3. Психологія управління : [науково-практичні рекомендації по проведенню психологічного практикуму з курсу «Психологія управління»] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. – 60 с.
4. Елисеєв О. П. Практикум по психологии личности / О. П. Елисеєв. – СПб. : Питер, 2001. – 560 с.
5. Карпов А. В. Психология принятия управленческих решений / А. В. Карпов. – М., 1998. – 318 с.
6. Логунова М. М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності / М. М. Логунова. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 196 с.
7. Ложкин Г. В. Практическая психология конфликтов: [учебное пособие] / Г. В. Ложкин, Повякель Н. И. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
8. Мельник Л. П. Психологія управління : [курс лекцій] / Л. П. Мельник. – 2-ге вид., стереотип. – К. : МАУП, 2002. – 176 с.
9. Москвичов С. Психологія ділового спілкування / С. Москвичов. – К., 1999. – 286 с.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003 – 568 с.
11. Психологія професійної діяльності і спілкування, за ред. Е. Орбан, Д. М. Гриджука. – К. : «Преса України», 1997. – 192 с.
12. Савельєва В. С. Психологія управління : [навчальний посібник] / В. С. Савельєва. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.
13. Семиченко В. А. Психологія особистості / В. А. Семиченко. – К. : Ешке О. М., 2001. – 427 с.
14. Щекин Г. В. Практическая психология менеджмента: Как делать карьеру. Как строить организацию : [научно-практическое пособие]. – К. : Украина, 1999. – 399 с.
15. Агеев В. С. Межгрупповое взаимодействие: Социально-психологические проблемы / В. С. Агеев. – Изд-во МГУ, 1990. – 239 с.

16. Аникеев Н. П. Психологический климат в коллективе / Н. П. Аникеев. – М., 1989. – 360 с.
17. Бородкин Ф. М. Внимание: конфликт! / Ф. М. Бородкин, Н. М. Коряк. – Новосибирск : Наука, 1989. – 190 с.
18. Волков И. Г. Личность руководителя и стиль управления / И. Г. Волков. – М., 1999. – 320 с.
19. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер / М. Вудкок, Д. Френсис. – М., 1991. – 420 с.
20. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2 т. / Пер. с фр. Н. Н. Алипова; под ред. Г. Г. Аракелова / Ж. Годфруа. – М. : Мир, 1996. – 370 с.
21. Деркач А. А. Акмеология / А. А. Деркач // Личность: профессиональное развитие человека. Кн. 1-5. Акмеологические основы управленческой деятельности. – М. : РАГС, 2000. – Кн. 2. – 536 с.
22. Деркач А. А. Стратегии підбора и формирования управленческой команды / А. А. Деркач, И. В. Калинин. – М. : РАГС, 1993. – 29 с.
23. Деркач А. А. Формирование и развитие профессионального мастерства руководящих кадров: социально-психологический тренинг и прикладные психотехнологии / А. А. Деркач, А. П. Сотников. – М. : Луч, 1993. – 72 с.
24. Дубравська Д. М. Основи психології / Д. М. Дубравська. – Львів, 2001. – 380 с.
25. Євтушенко О. Н. Психологія управління : [науково-практичні рекомендації по проведенню психологічного практикуму з курсу «Психологія управління»] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. – 60 с.
26. Заикин В. Г. Менеджер: психологические секреты профессии / В. Г. Заикин, А. П. Чернышев. – М., 1992. – 165 с.
27. Кричевский Р. Л. Психология малой группы: Теоретический и прикладной аспекты / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубовская. – М. : МГУ, 1991. – 207 с.
28. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Международ. гуманит. фонд «Знание», 1996. – 308 с.
29. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу. – СПб. : Евразия, 1999. – 479 с.
30. Морозов А. В. Деловая психология : курс лекций ; [Учебник для высших и средних специальных учебных заведений] / А. В. Морозов. – СПб. : Изд-во Союз, 2000. – 576 с.
31. Панфилова А. П. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности / А. П. Панфилова. – СПб. : Знание, 1999. – 496 с.
32. Психологические исследования : проблемы формирования личности профессионала / под. ред. В. А. Бодрова. – М. : ИП РАН, 1991. – 124 с.
33. Психология : [учебник для гуманитарных вузов] / под общ. ред. В. Н. Дружинина. – СПб. : Питер, 2001. – 656 с.
34. Резников Е. Н. Межличностные отношения // Современная психология : справочное руководство / Резников Е. Н. ; под ред. В. Н. Дружинина. – М. : Инфра-М, 1999. – 687 с.
35. Синягин Ю. В. Руководитель организации и его команда (теоретическая модель) / Ю. В. Синягин. – М., 1996. – 216 с.
36. Соснин В. А. Как стать хозяином положения. Анатомия эффективного общения. Руководство практического психолога / В. А. Соснин, П. А. Лунев / ИП РАН. – М. : Academia, 1996. – 219 с.
37. Утюжанин А. П. Социально-психологические методы управления коллективом / А. П. Утюжанин, Ю. А. Устюмов. – М., 1993. – 386 с.
38. Цепцов В. А. Переговоры : Психология, воздействие, практика / В. А. Цепцов / Ран, Ин-т психологии. – М. : ИП РАН, 1996. – 134 с.
39. Шульц Д. История современной психологии / Д. Шульц, С. Э. Шульц ; пер. с англ. Говорунов А. В. – СПб. : Евразия, 1998. – 526 с.

40. Яхонтова Е. С. Эффективность управленческого лидерства / Е. С. Яхонтова. – М. : ТЕИС, 2002. – 501 с.

<http://lection.com.ua/psychology/optp/mizhosobistisni-stosunki-spilkuvannya-osnovi-psihologiyi-ta-pedagogiki>

<http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>

http://www.koob.ru/common_psychology/

<http://all-psychology.ru/>

<http://www.student-works.com.ua/kursovi/other/655.html>

<http://pidruchniki.com>

<http://psylib.kiev.ua/>

<http://www.gumer.info>

http://www.koob.ru/age_psychology

<https://studme.com.ua>

<https://www.obozrevatel.com>

psylist.net

Навчально-інформаційний портал ТДАТУ: <http://op.tsatu.edu.ua/my/index.php?lang=uk>

Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>

Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.nip.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

14. Інформаційний пакет дисципліни

<http://op.tsatu.edu.ua/my/index.php?lang=uk> (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)